

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofjsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Komur z koncem prvega četrtletja naročnina poteče, naj se kmalu dalje naroči, sicer boše si sam kriv, če mu list redno ne bo dohajal. Tudi zaostala naročnina se nam naj kmalu dopošlje!

Opravništvo „Sl. Gospodarja“.

Pogoji rusko-turškega miru.

Mnogokrat so se kristijani borili zoper divjega Turka in ga tudi večkrat slavno premagali. V zgodovini lastne svoje avstrijske domovine bremo radostni in ponosni o zmagah princa Eugena, slovitega Laudona. Vendar tako strahovito še Turka nihče ni potrl, kakor so to lani in letos storili slovanski naši bratje in junaki. Celih 424 let je Carigrad sedež turškim sultanom. Nobena sovražna vojska v tem dolgem času ni mogla do vrat staroslavnega Carigrada prodreti. Sedaj pa je sultan Abdul-Hamid II. v tržiču sv. Štefana, eno uro pred glavnim svojim mestom, moral sklenoti mir z ruskim višjim poveljnikom, zmagovitim velikim knezom Nikolajem. Vpričo turškega Carigrada se je podpisal mir, čigar pogoji so Turčijo v Evropi razdjali. Glavni zadržaj je pa ta-le:

1. Črnej-gori prizna turški sultan enkrat za vselej njeno neodvisnost in jej prepusti dežele in mesta od Bojane, Antivara, potem nad Ijičevsko jezero, severo-albanske planine do Suhe planine in Rožaja na Ibarju, potem v Hercegovini od Grabove nad Bilek, Gacko, Hum, Fočo do Lima in kraj te vode do Prepolja. Mejaške prepire med Črnogorci in Turki razsodijo ruski in avstrijski komisarji. 2. Srbija postane od turškega sultana neodvisna in se njej meje znatno raztegnejo. Nova meja gre kraj Deženice vode, Raške rečice, mimo Novega-pazarja čez Bosur-planino v Ribanico in od ondot kraj Ibarja, Sitnice, Labe čez Gropahnico planino do Kalimancev na Moravi, potem kraj Morave, Vlasine čez Subo-planino v Krupec blizu Pirota in od ondot do stare izhodnje srbske meje. 3. Rumunija postane neodvisna in dobi delež vojne odškodnine. 4. Bolgarija se osnuje kot samoupravna

kuježevina, ki pa plačuje sultanu nekaj davka vsako leto. Nova Bolgarija obsega vse pokrajine, kder prebiva bolgarski narod od nove srbske meje, od Albanije in od Donava do Črnega morja, ali tukaj le od Mangalije do Hekim Tabiasi, potem do Egejskega morja od Strume do Buragurja. V Macedoniji sega meja od Janice do izliva reke Vardar, potem gre nad Behičko jezero do Strume. Meja od Egejskega morja čez Rodopske-planine gre do Čirmena blizu Adrijanopelna, se zavije potem okoli tega mesta, ki še Turkom ostane, in drži potem v Ljule-Burgas in do Črnega morja. Kneza bolgarskega izvoli ljudstvo, sultan pa ga v porazumu evropskih vlad potrdi. Izvoliti se ne more noben princ bodi katerekoli vladajoče evropske rodbine. Poseben ruski komisar nadzoruje vpeljavo nove bolgarske vlade skozi 2 leti. Tako dolgo ostane tudi 50.000 Rusov v deželi na obrambo in se ima v tem času prirediti domača bolgarska armada. Turški vojaki morajo Bolgarijo zapustiti, turške trdnjave pa se razdreti. 5. Bosniji in Hercegovini dovoli sultan tako samoupravo, kakoršno so evropski poslaniki l. 1877 za ti deželi sklenoli; zaostala dača se ne sme iztirjati, dohodki pa do l. 1880. se morajo obrniti za nesrečneže, ki so v dose-danjem boju škodo trpeli. Kaj se ima potem zgoditi in koliko denarja v Carigrad pošiljati, to bo avstrijska in ruska vlada v porazumu z sultanom določila. Tudi Macedoniji, Albaniji, Epiru, Tesaliji in Kandiji mora sultan dovoliti precejšnje samouprave in kristijanskih uradnikov. 6. Turški sultan plača ruskemu carju a) vojne odškodnine 900 milijonov rubljev (rubelj velja 1 fl. 80 kr.), b) 400 milijonov za škodo, katero so ruski trgovci, obrtniki in železnice vsled vojske trpele, c) 100 milijonov za škodo, katero so Turki v Kavkazu naredili, č) 10 milijonov odškodnine ruskim prebivalcem in zavodom na Turškem, skup 1410 milijonov (2537 milijonov goldinarjev). Ker je pa Turčija v denarnih zadregah, vzame ruski car za 1100 milijonov zemlje, namreč v Evropi Dobrudžo, katero boše z rumunsko Besarabijo zamenil, v Aziji pa izhodnji del Armenije z mesti: Batum, Ardahan,

Kars in Bajazid. Ostalih 310 milijonov plača Turek po pogojih, ki se bodo pogovorili med carjem in sultanom. 7. Ruski duhovniki, romarji in menihi, potujoči po Turškem, potem menihi na sv. gori Atonski so pod pokroviteljstvom ruskega carja. 8. Morski ožini, Dardaneliska in Bosporiska, ste odprti trgovinskim ladijam vseh držav. 9. Ruska vojska zapusti turške dežele, v Evropi 3 mesece v Aziji pa 6 mesecev potem, ko se je mir popolnem sklenil, turški ulovljenci se pa spustijo domov brž, ko je te pogoje miru podpisal ruski car in turški sultan.

O teh pogojih miru se bo še veliko govorilo in pisalo. Pomenljivo je pa to, da se v njih na Avstrijo vedno dobrohotno ozir jemlje na Grke in Angleže pa nič. Zato so pa ti že tako srditi, da žugajo vsak trenutek Rusom napovedati boj.

Katoliška (politična) društva.

II. Veliko deželno katol. polit. društvo na Českem izdaja 2 vrta lista, prvi za Nemce, drugi za Čehe, in je povzročilo ustanovitev mnogo društev po deželi, izmed katerih je „posojilnica sv. Vavilava“ najimenitniše. Društvo je zadruga z neomejenim poroštvom, šteje 2000 udov in je l. 1875. imelo 6 milijonov dohodka in 35000 fl. v rezervnem fondu. Glavni namen društvu je izposojevanje denarjev manjšim posestnikom in obrtnikom proti mogoče malim obrestim. Na Moravskem štejejo 20 katoliških društev, v Šleziji pa 23. Mala Saleburška vojvodina ima tudi že okoli 15 takih društev; najsrečniše deluje ono v Saleburgu, kder je pretečeni teden pri volitvah v mestni zastop sijajno zmagalo. Jako živahno je pa delovanje takih društev v Gornji-Avstriji. Tukaj je blagi grof Henrik Brandis osnoval deželno društvo, ki sme na vsakem mestu cele dežele zborovati, ktere pravice se res marljivo poslužuje in napravi vsako leto več velikanskih občnih zborov; na tisoče ljudi privre izbornih govornikov poslušat; katoliški kmetje, in sedaj tudi že tržani, so ondi o lažjivosti in nevarnosti liberalnih obetanj in naukov tako podučeni in prepričani, da se liberalni kandidati pri kmetih še niti oglasiti, še manj pa ponuditi upajo. Društvo šteje 25.000 udov. Zraven političnih je še mnogo drugih društev, n. pr. društvo za stavljenje nove stolne cerkve v Lincu. Ta cerkva bo med najkrasniše gotiške stavbe pripadala. Spodnja-Avstrija ima tudi veliko deželno društvo. Osnoval ga je l. 1870. namestnijski svetovalec dr. Harant, izvrsten govornik in iskren domoljub. Veliko mesto Dunaj pa ima 13 političnih društev, ki marljivo zborujejo in liberalizmu v glavnem mestu cesarstva tla izpodkopavajo. Ondi je tudi sedež družbi sv. Mihaela, katero je l. 1860. osnoval rajni katoliški učenjak dr. Filipš z pomočjo 22 plemenitašev. Društvo podpira sv. očeta, rimskega papeža, dokler ne dobijo ta svojih dežel, svoje po-

polne neodvisnosti od deželne vlade nazaj. Društvo ima podružnice po vseh škofijah. Prav preprežena z katoliškimi društvi je Tirolska in Predarlška. Ti deželi ste pravi trdnjavi krepkega katoličanstva neomahljivega domoljubja avstrijskega. Skoro vsako mesto, vsaki trg in ves ima svojo društvo. Liberalci se nad tem močno jezijo in skušajo na vse kriplje ondi prodreti, a dosedaj sem jim ni posrečilo. Tirolci branijo krepko pravice svoje dežele pa tudi pravice katoliške vere; posebno upirajo se naselitvi prasačkih lutrovcev, ki se po vsej sili hočejo vgnezditi. Pravijo, če se ti enkrat v deželi pripustijo, potem je verska edinost razdrta pa tudi dežela Tirolska ne bo dolgo — cela ostala. Količkor slabši je pa liberalizem na Tirolskem, toliko huje razsaja in se grdo šopiri v sosedni Koroški. Tukaj je res kakor v kakem močnem gradu utaborjen in že prav predržno po „prajzovskem“ poje, zraven pa uboge Slovence v nemško mavho tlačiti ter povsod nevero in razuzdanost širi. Naposled je to presedalo Nemcem in Slovencem, začeli so se upirati po katoliških društvih. Uže l. 1869. je neutrujljivi domoljub, č. g. Andrej Einspieler v Celovcu ustanovil društvo za obrambo katoliških in konservativnih koristij in v dvema letoma je bilo 10 drugih takih društev za Nemce osnovanih po raznih krajih dežele. Veliko zaslug kot govornik si je tukaj pridobil blagorodni baron Rayer. Slovenci imajo 9 kat. političnih društev. Prvo in najstarejše je ono v Borovljah l. 1870. osnovano za srednjo Rožno dolino. Najmlajše je pa od l. 1875. v št. Kancijanu. Ostala društva so v Čačah (1871), v Töttmanusdorfu (1871), v Pokrčah (1871), pri št. Janžu v Rožni dolini, pri sv. Štefanu v Štabnjem (1871), v Svečah (1871), in v Kotaričah (1871). Zraven teh je še precejšnje število nepolitičnih društev, ki vsa delujejo v katoliškem smislu za blagor in čast nemškega in slovenskega prebivalstva. Vse pa nadkriluje veličastno drevo, vzrastlo iz semena, katero je nepozabljivi buditelj Slovencev, blagi Slomšek, vsejal v slovensko zemljo — družba sv. Mohorja. L. 1860. ustanovljena in od papeža Pija IX. potrjena je lani štela 25.863 udov, imela 28.249 fl. dohodka ter med Slovence razposlala 154.998 zvezkov dobrih knjig. Hvala Bogu in vsem blagim domoljubom, ki so družbi do tolikega vspeha pripomagali! (Konec prih).

Gospodarske stvari.

Pšenica, kako z njo spomladi ravnati.

M. Kder se pšenica v posebno težko zemljo seje, tam se skoraj ni ubraniti, da bi jeseni po posejavi ne obležale debele grude na njivi, ki so jih pa kmetovavci jeseni še le prav veselji, ker po pravici trdijo, da take grude mlado setev varujejo, da po zimi ne pozebe. Spomladi pa so te grude pšenici na kvar, ker rast ovirajo in košujo, kder